

Frieri och bröllopp.

De kunde ske på många sätt ungdomar blev bekanta. Många blev vid dansbanan, många bekantskaper har blivit vid Flörby stormarknad. De har ju alltid varit ungdomens fridag, mera i regel förr, än nu.

Där samtades ungdom i flockar från skilda orter. Tjänstefolk var här ju godt om förr i tiden, även i från bonden hem var ungdom uts och fjäna.

Ett område som har förmiddat många äktenskap, har varit betfältet.

På den tiden, omkr sekelskiftet, och något senare, då smålänningar och från skilda orter drog ner åt stället, stiftades mycken bekantskaper.

På många platser blev bekantskaper mellan tjänstefolket bindande.

Di gamle höll ju mycket stygt på, att de var osedligt att ungdomen var så mycket tillsammans, särskilt flickorna fick största skam.

Pengar, och yttre välatånd har ju alltid varit eftertraktat. Om en tös från ett lidet hem kunde bli gift till ett bonnställe, var de ju rent en upphöjelse.

Om en tös som fjäna hade sparat så hon hade en slant, och var arbetsam, ansågs de ju hedersamt s.k. bonnarbete de stod ju i ära.

Di som fjäna herrskap, kjörstasbanker va inte våra å ha, å onda gåura stänker heller. De skulle vara som uttr var, en räkti arbetsmänniska.

Många äktenskaps har blivit, genom kärlek, men många för han, eller hon skulle få de bra. Slippa hårt arbete, fattigdom och oushördanden.

De hände ofta att en pojke kunde ge en gåva, i tro att han skulle vinna henne, men till sist hon tog en annan. De hände ofta att en bondson kunde få en flicka att slita i åratals under förspegling att han skulle få bli mora på stället.

Till sist få gå omkring med skam, eller med själsligt sammanbrott. Här finns, och har funnits de äktenskaps som skett rent av med lyste eller köp. De har varit en välberättad person som haft en tös i tjänst, och som förgävt sig mot han har till en dräng lämnat en summa pengar för han skulle övertaga de hela. Han skulle själv bli rentvård. Här var en som bytte bort sin förtro till en annan för en brännvin. Han tyckte de var roligare med brännvinet.

Här, i socknen är många bestäktade. Här är gam. släkt, som har rötter långt tillbaka. Hemman som är i släktens ägo. Många hemman, och små folk är bestäktade. Många hemman kan man säga varit bestäktade med varandra i flera led. Ett gam. ordstäv är de sällan nabboar bytter ög.

Men här är många byabarn som förenats.

De var ju många gånger hemmanen de skulle slå i höj som gjorde de. Men de var också skuld, han tog nabo tösen för att kunna klara sig.

Föräldrars samtycke var i de flesta fall de mest avgörande.
I äldre tid var ju barnen mer undergivna, de skulle lyda. Mången gam-
has yttat, ja hade då aldrig tad om om ja ente blajd bohad, ell. tvungad.
Jag minns en gammal som svara, på andras fråga, här känne du farr töcke
te krona? (mannen) Ja, sa hon, töcked fa ja ta i läften, ja ble tvungad te ad.
Många omaka giftermål har blivit i nom släkten, kusiner emellan. Föräldrar
na har ju tvingat dem, medten skulle stanna i släkten.
Där kunde även vara osämja mellan bådars föräldrar, då blev di ju tvingade
att inte bara träffas. De kunde även vara så, att den ene tyckte den andre
var av sämre stånd. Flickan, eller sonen, fick ej komma i så simpel släkt.
För i tiden var här ju så gott om kringvandrande krämare, di kände ju folk
i vida kresser. Di var goda äktenskapsmedlare. Di kunde konstas.
Då hände de ofta att di hade gått med ärende, och medlen länge innan di
träffades. Slantverkare, som drag i kring i socknen syssla även med dylikt.
Så var här sännefäringer som rände långa vägar och syssla med dylikt.
Många föräldrar hade sådana att ställa om dylikt. När de var något
parti som di tyckte där passa, anlita di förmedlare. I bland lyckades de, i bland
inte. De var mest i natura di fick betalt.

Men här fanns även en typ som mycket anlitas för i tiden. Låte längre tillbaka än omkr sekelskiftet. De var kloka gubbar, och tjäringer. Många föräldrar anlitate dem antingen för att få i hörs de unga, eller om de var så de inte prassa, så få dem från varandra. Mången förs har anlitate sådana. Om de var flickans föräldrar som anlita förmedlars fick den ju först gå till gossen, och dennes hem. Eller om de var gossen som anlita fick di besöka flickan, och hemmet.

De unga hade ju i di flesta fallen träffats innan han kom till hennes hem. Var de en bondson, så gav han ju frikostigt. Fattiga, och mindre förmögna fick bli efter råd och stånd. Till de förmögna skänker var brosch, nit silseschalott, psalmbok, schaltnät. De både otur om en bok var de första di fick. Där kunde även givas andra presenter, ring, ärhäng. Var han ondykt, hälsades han ju välkommen och fick ja. Där vantrades ju draktering. Där var ju även sådana typer som inte kunde få någon, di kunde höra över, både likt och olik.

Jag minns di tala om en gamm på 50 talet han fria till så många förs. Han träffa, där ville ju ingen. I bland drev di ju, ville inte säga direkt nej. Han räkte handen, e se, vell du så stau där. De samma som när han handla
kor,

Fästmannen brukade ju få redogöra för sin person, och ställning.
Di gamle tala om en som ägde ett litet hemman, fria till en tös, skulle ju
framhålla sin ställning i livet. (De var någongång på 50 talet). Han sa, ja sou-
sar ente, ja syppes ente, bröa me ente om fruntämmer, e en höggeli kar, bor på
nämmer sju. Han fick ja. En annan, som var något originell fria till en tös som
var hos honom, ja ska älska de som en vän, men legga hos de vell ja ente.
Han fick avslag.

Sen fästmannen varit hos flickans föräldrar, skulle di ju till hans hem.
Di skulle på besjelse gillas. Då bestämdes i regel hemgiften, och om di skulle
övertaga hemmanet, eller där skulle köpas något. Var de hemmansöner och dötter
bestod ju hemgiften i hela kistor med linne och sängkläder, och pengar för resten.
Fattiga som gifte sig, fick köpa lite på auktion efter råd, där var inte så stort
besvär. Jag minns en gam. kvinna som yttra, maur maids kom de me hade han bara
lid i ett knyde.

När en förmån bondtös skulle flytta, skulle där ju flera flötteöga, ju fler där
var, ju storer tablere såg de ut. Han skulle ju ha kistor, mån möbel, vär, koppar
kärh. Di tog inte så mycket på var skjuts. En gam. tala om, de var på 70 talet
han flytta en tös från Fränninge och hit. Han sa, vi var några stycken, ja hade

en liden skänk bag i väjnen, å så va ja den siate au ögane, så haur gang arimötta
nån litte ja täcked au skänken får di skälle saj ja hörde de.

Flyttningen skedd antingen under hyningen eller sen, de var i regel kort innan
brölloret. Brudens föräldrar rusta till brölloret men bruden gjorde sitt hem i
ordning. De hände ofta att hennes väninner hjälpte till med att få i ordning
samma gåvor, de har varit väninner, eller släkten som samlat gåvor till brudparet.
För långt tillbaka fick ju bjudningen ske om möjligt, någon fick gå i bering.

Byfolket hade alltid gilleslag, vis det hörde till laget. Så släkten, var de åter-
erstat togs all släkt, annars endast den närmaste. Där har ju alltid rätt skil-
nad på bättre och sämre. Vigseln skedd ofta hemma, då var ju åtminstone prä-
sten med, även klockaren.

Dagen innan brölloret kom bruden hem till föräldrarna, då var ju hennes vän-
inner där, om di inte varit där då hon flyttat, när möhijpa hade hon ju.

Brudgummen hade ju unghardskippa innan han flytta henne dit. Kamraterna
skulle säga avsked av honom som unghard.

Ungdomen brukade alltid resa ärepost vid brölloretsgården. Skulle di stassa
till prästgården eller kyrkan kunde de hända där var ärepostar.

När di kom till deras eget efter brölloret var där ärepost som grammars rest.

På bröllopsdagen samlades gästerna på bjuden tid, de var i regel på eftermiddag. Så kom brudgummen i följe med gäster från de hemmet, om de var utom byn. De hända även att bröllopet var i deras blivande hem, eller hans hem, där kunde vara olika skäl därför. Skulle di stassa, eller om di vigdes hemma syntes inte bruden förr än prästen var kommen, och di skulle vigas. En gammal sed var, brudgummen skulle inte se bruden innan hon var klädd. Gästerna trakterades med kaffe och jök innan. Om di stassa äkte brudgummen i första vagnen, sen bruden med färmer, sen släkt, och grannar. När di äkte hem äkte brudparet i första vagn. En gammal sed, rättare sagt ofog var, att di brukade skjuta där som kom stass. Den som skjutsa fick vara beredd på dylikt. Många olyckor blev efter sådan. Han skulle vara gömd så han inte syntes när skottet smällde. Hästerna blev i regel rädda. De har nog varit långt tillbaka i tiden med förridare. De har förekommit, att när di varit i väg o vigs, så kommit hem, ingången varit blockerad med skräp i stället för ängport. De har ju varit där som vigsel skett i synlighet, utan bröllopet. De var rena skymme, di skulle visa att di visste om vigseln. De har ju alltid varit, att äminatorne bland di enkla, di gått, eller åkt i väg till prästen, utan minsta tillhållning hemma. Många har så inte kommit hem förrän dagen efter, för att helt slippa den oseden att ungdomen kom på kvällen.

Förning har alltid förekommit. Omkr. 70 år tillbaka var de ju risgrynsgröd.
Sen blev de kakor, spettekaka har i ungdomens tider varit med vid gifte.
Nu till sist är de ju tårter. Förningerna kom dels kvällen innan, eller samma
dag, di som ledde, längre borta, hade med sig när di kom.
Där var alltid traktör, han var tillreeds när alla kom, och tog emot
Där som var spelman, så spela han när gästerna kom, samt när di gick till
bords. Bruas känk, de gavs ju vid alla bröllopp. Många hade ju givit presen-
ter, då hade di kommit innan, di var till gästende i en grupp som var ordnad.
Gav di prångar, så lades di i regel efter måltiden, di lades bland skänkernas
eller på en tallrik till brudfolket. Där gavs ju efter råd och värdighet.
Dans förekom ju åtminstone på di mästa bröllopp, men di hade ju den respekt
för prästen så di dansa inte så länge han var där. På många bröllopp spelades
under tiden di åt, men då dansades ej. Brudparet skulle dansa första dans.
De var ju inte alla brudpar som kunde dansa, så uteslöts dansen.
Där som dans förekom, skulle alla dansa med bruden. Di skulle till sist
dansa kronan av bruden. Den var ju klart bessad något, en av brudgummens
vännen dansa då sist dansen. Gick de riktigt skämtsamt till bitda tärnor
na snabbt en ring kring bruden, men då ingrep snabbt brudgummen.

ACC. N:R M. 11349:9.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En sed som alltid varit gängse här, ungdomen skulle skrika fram brudparet på kvällen. Ungdom kom i flock långt ut i från byn. Di hade alltid försyn di skrek inte så länge prästen var där, om han var med. Där var alltid någon bland dem som ledde de hela så di skrek ordentligt. Di som hade kraftig röst skulle skrika. Först skreds brudparet, så hurrades för dem, sen kärnor och marskalkar, så hurrades för dem. Den gamla seden var, att di blev trakterade med brännvin, eller vin. Sen skrek di igen, och hurra, och till sist hurrades för bröllopsgästerna, och även skott smältas, och även förekom di kosta raketer. Men skott och raketer är helt bortlagt, där höll rent av att ska stora olyckor.

När kronan var dansad av, och kärnorna släppt hem, tog krinnarna emot henne och välkemma henne i deras lag. Så skedde någon traktering, kärnorna bjöd adjö och så övriga gäster. Brudparet reste till sist hem, där var ju alltid någon som tog emot. Men var de så, att bröllopet varit i deras eget hem, spela spelmännen en sånglåt när di drog sig tillbaka.

Efterkates kunde vara nästan hur länge som helst. De gick efter stånd och person. Där kunde vara när gammal, husmän, tjänare, och grannar som ej varit med annars, så di som passat upp vid bröllopet. Di som rest är snart brukade också trakteras. Sen kunde där vara enstingar, eller gamla bekanta.

ACC. N:R M. 11349:10.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

som fått den inbjudan att komma en dag efter bröllopet, vilken som hälsat.
 En vecka efter bröllopet skulle di nygifte hem för att taeka för gillet.
 Avsked från hemmet och husdjur tog hon när hon flyttas.
 Sen skulle di nygifte bejuda välkomna i sitt nya hem. De var ju på grannar
 och släkt, då var ju hon som ungdomer, då hade hon ju sitt hem gifte i syna.
 En urgammal sed som sådde på en del håll, var, att släkten skulle komma
 till di nygifte med en ost, men den seden är åtminstone 75 år gammal.
 Var de stor släkt blev de många ostar. Flernas väninnor, och särskilt
 bekanta skulle ju också komma för att se hennes hem.
 Men husmän, tjänare, och fattiga av skilda typer fick bröllopet andra seder.
 Ett ex. en gammal som nu är död sade en när di skulle rigas. Di gick på tåget vid
 Satseryn, var helt vanligt klädda. Di åkte till Flörby sen gick di till Fulltofta.
 Så var en vid stationen som misstänkte att di skulle till prästen, han fråga var
 ska ni resa. Ja ska bara ner te Flörby sa brudgummen. Kan du ente köpa
 en ls brännvin fråga han spydigt. Jo, min sann kan ja så ta hit flaska o prång.
 Han köpte brännvin med se hem. Han sa sen gick vi hem o satte kaffe
 öser, de va hela bröllopet. de e nu 50 år sen.